

Актуальне дослідження проблеми формування регіональних систем управління відходами

Діяльність у сфері поводження з відходами має доволі складний, багатогранний та різнопрофільний зміст. Сьогодні в усіх без винятку регіонах України мають місце значні нагромадження відходів виробництва і споживання, спричинені низьким рівнем їхньої утилізації. Безумовно, комплексний підхід до вирішення цієї проблеми дасть змогу поліпшити функціонування систем управління відходами, знизити антропогенне навантаження на особливо цінні екосистеми й захистити здоров'я населення. В умовах глобалізації світової економіки ефективно управління відходами стає одним з найважливіших чинників сталого розвитку держави як з погляду екологічної безпеки, так і збереження природних ресурсів. Прикладний характер дослідження системи управління відходами дає змогу надати якісно новий рівень розвитку сфери поводження з відходами в Україні. Виходячи з зазначеного, монографічне дослідження І. А. Колодійчук¹ під науковою редакцією д.е.н., професора В. С. Кравцова має актуальне значення.

У першому розділі монографії – «Теоретичні й методологічні основи формування системи управління відходами в регіональному вимірі» – систематизовано й узагальнено теоретичні підходи до проведення наукових досліджень сутності відходів та їхнього позиціонування в регіональних соціально-економічних системах, формування системи управління відходами, обґрунтовано методологічні підходи до вирішення проблеми територіальної збалансованості систем управління відходами в регіонах України.

Автор небезпідставно наголошує на певній штучності надання європейських обрисів у розвитку сфери поводження з відходами в Україні, що блокує розбудову дієвої регіональної

системи управління ними та інфраструктурного забезпечення промислової утилізації.

У другому розділі «Організаційно-економічні засади формування територіально збалансованих систем управління відходами в регіонах України» з'ясовано особливості законодавчого регламентування системи поводження з відходами в Україні, її структурно-функціонального забезпечення та умов збалансованості з розробленням відповідних методичних засад дослідження на регіональному рівні.

Визначено, що в сучасних умовах саме інноваційне виробництво закладає передумови для формування сучасної системи управління відходами. Особлива цінність монографії полягає в тому, що науковець розглядає усі процеси і явища крізь призму причинно-наслідкових зв'язків. Визначивши різні групи чинників впливу на збалансованість регіональних систем управління відходами, автор запропонувала науково обґрунтовані заходи щодо задіяння виявлених резервів.

Третій розділ «Оцінка територіальної збалансованості системи управління відходами в регіонах України» присвячений аналізу кількісних та якісних параметрів генерування й утилізації відходів, містить результати оцінювання збалансованості систем управління відходами у регіонах України, а також європейської практики управління відходами.

У роботі використаний масив актуальної статистичної інформації, яка відображає реальні параметри системи поводження з відходами загалом та її окремих функціональних підсистем у розрізі регіонів. Науково-методичний інструментарій дослідження містить різноманітні прийоми та методи економічного аналізу, що відображені у відповідній мето-

¹ Колодійчук І. А. *Формування територіально збалансованих систем управління відходами: регіональний вимір*: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2020. 524 с.

диці. Автор запропонувала низку показників для вирішення конкретних наукових завдань, зокрема коефіцієнт територіальної забезпеченості утилізаційними потужностями, а також використання такої категорії, як рециклінгова ефективність відходів.

Автор слушно розглядає систему управління відходами крізь призму балансу між обсягами їхнього утворення та перероблення, що орієнтує на зниження темпів накопичення останніх. Алгоритм дій обґрунтовується економіко-математичними розрахунками темпів утилізації відходів і потреб в інвестиційних ресурсах. Чітка класифікація відходів й особливостей їхнього утворення дала змогу предметніше підійти до оцінювання параметрів утилізаційних потужностей та шляхів використання адаптованих до вітчизняних реалій рециклінгових технологій.

Четвертий розділ «Концептуальні підходи до формування територіально збалансованих систем управління відходами в регіонах України» містить авторські пропозиції щодо стратегічних екологічних орієнтирів, екологізації транспортної складової системи поводження з відходами, концептуальних засад формування територіально збалансованих систем управління ними. Водночас акцентується увага на розгляді соціально-економічного зростання крізь призму сталого розвитку через проведення якісних змін у суспільстві.

Актуалізує наукову роботу ґрунтовний аналіз світового досвіду функціонування систем управління відходами та можливостей його використання в Україні. Це стосується питань рециклінгу відходів, джерел фінансування проєктів, системи стимулювання та відповідальності за порушення законодавства у сфері поводження з промисловими та побутовими відходами. Для наочності основних положень монографії у кожному розділі представлені автор-

ські структурно-логічні схеми, що підвищує рівень сприйняття матеріалу дослідження.

П'ятий розділ «Механізм забезпечення територіально збалансованого розвитку систем управління відходами в регіональному вимірі» містить пропозиції щодо перспективного планування розвитку регіональної системи управління відходами, забезпечення умов її інвестиційної привабливості, розроблення емпіричної моделі роздільного збирання твердих побутових відходів.

Критичний аналіз структури і змісту Регіонального плану управління відходами, рекомендованого профільним міністерством у відповідних методичних рекомендаціях, реалізує практичне значення результатів дослідження, оскільки обґрунтовано авторські пропозиції щодо удосконалення системи поводження з відходами в регіонах України.

Безсумнівною перевагою рецензованої монографії є чітка логіка викладення матеріалу, констатація не лише фактів, але й дослідження причин їхньої появи та містить оригінальні авторські підходи до розв'язання проблем, пов'язаних з диспропорціями у генеруванні й утилізації відходів, надмірним накопиченням останніх. Автор, відстоюючи власну позицію, наводить думки інших вчених, полемізує з ними, що зацікавить читача й спонукатиме його до критичного аналізу різних тверджень, перегляду відомих положень і формування альтернативних ідей.

Отже, книга може бути рекомендована для науковців, керівників і спеціалістів підприємств, діяльність яких пов'язана зі сферою поводження з відходами, викладачів, студентів, аспірантів і докторантів, працівників органів державної влади та підприємств, для всіх тих, хто цікавиться питаннями циклічної економіки та екологічної безпеки держави.

Євдокименко Валерій Кирилович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування ПВНЗ «Букovinський університет» (naukvidil@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7098-5621>).

Yevdokymenko Valeriy Kyrylovych – Dr.Sci. (Econ.), Prof., Professor of the Department of accounting and taxation of the Bukovynian University.

Надійшло 02.03.2020 р.